

HLF (Hørselshemmedes Landsforbund) er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse med rundt 67 500 medlemmer. En million nordmenn har hørselsutfordringer som påvirker hverdagen ulikt og HLF arbeider for hørselshemmedes livskvalitet, likestilling og full deltakelse i alle livets sammenhenger. HLF viser til høring om Prop. 1S (2020-2021) og overbringer med dette våre innspill.

Programkategori. 08.20 Kulturformål. Kap. 326 Språk- og bibliotekformål. Post 80 Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket

Max Manus AS fikk 12,7 mill. over Arbeids- og sosialdepartementets budsjett i 2015 og 2016 for å levere en løsning for talegjenkjenningsteknologi på norsk. Løsningen forelå i juni 2017, men var ikke et svar på behovene hørselshemmede har. Til tross for at offentlige midler var med å finansiere rundt halvparten av teknologien, er det nå Max Manus som eier rettighetene og lisensene er dyre.

Selskapet Dictus utvikler for tiden tale til tekst-teknologi for Stortinget. Tale til tekst-teknologi vil kunne løse utfordringer med skriftlig informasjon og kommunikasjon innenfor mange sektorer. Eksempler er skriftlig informasjon i samferdselssektoren, kommunikasjon med det offentlige, direkteteksting på TV og av videooverføringer av politiske møter, enkle tolketjenester m.m. HLF mener at det må utvikles en felles løsning som kan brukes av alle instanser som et tiltak for universell utforming. Teknologi som utvikles og kjøpes med offentlige midler i tråd med krav om universell utforming i offentlige anskaffelser, bør gjøres tilgjengelig for alle. HLF oppfatter at Nasjonalbiblioteket er den statlige enheten som per i dag er fremst med tanke på å tilrettelegge for utvikling av taleteknologi på norsk. HLF ber om at settes av midler til et forprosjekt for utvikling av tale til tekst-teknologi på norsk tilknyttet for eksempel Nasjonalbiblioteket ved Språkbanken. En slik bevilgning vil være i tråd med flere av de mål og strategier for 2021 som er beskrevet under kap. 326.

Merknad 1: Det bevilges 10 millioner kroner til et forprosjekt til utvikling av tale til tekst-teknologi på norsk.

Programkategori 08.30 Medieformål m.m. Kap. 334 Film- og dataspillformål

I målene for bevilgningene på filmområdet står det i statsbudsjettet at Regjeringen vil: «legge til rette for god formidling og tilgjengeliggjøring for publikum». Det viktigste tiltaket for å gi hørselshemmede tilgang til film og annen kultur er teksting. Dessverre er det i dag verken lovkrav eller en fast finansieringsordning for å ivareta universell utforming, herunder teksting, av dubbede filmer. I forbindelse med behandlingen av Filmmeldingen i 2015 ba Familie- og kulturkomiteen regjeringen vurdere behovet for å utvikle støtteordninger for teksting av dubbede barnefilmer. Kulturdepartementet har tidligere oppgitt at dette har vært løst gjennom filmforskriftene fra 2016 som Norsk Filminstitutt (NFI) administrerer, ved at distributører kan søke tilskudd til teksting av dubbede filmer der. Status er at selskaper som prøver dette oftest får avslag fordi NFI oppgir at de prioriterer produsenter som trenger økonomisk støtte. Et annet problem med denne ordningen er at det er frivillig om aktørene vil tekste.

Gjennom 2017 og 2018 gjennomførte HLF et prosjekt med midler fra Extrastiftelsen (nå Stiftelsen Dam) der alle filmdistributører fikk tilbud om midler til å tekste dubbede barnefilmer de skulle distribuere i Norge. Mange distributører, særlig de små, takket ja til støtten, og tekstingen kostet i snitt 20 000 kroner per produksjon. Prosjektet viste at store distributører som Disney ikke tekster. I desember 2019 fikk HLF restmidler fra Kulturdepartementet til å administrere midler der distributører kunne søke HLF om midler til teksting. Disse midlene ble fordelt etter søknad fram til september 2021, da midlene var brukt opp.

Teksting av dubbede filmer er ikke ivaretatt i budsjettet for 2022. Dette er et kontinuerlig behov og må inn som en fast post, slik at hørselshemmede barn, unge og voksne kan ta del i kinoopplevelser på lik linje med andre. HLF mener at det må settes av midler til teksting av utenlandskproduserte filmer som dubbles til norsk, gjennom en fast søknadsordning hos Kulturdepartementet eller annen relevant fagetat. Det må også innføres et lovkrav om teksting, slik det er gjort for å utløse produksjonsstøtte for

norskproduserte filmer. Ifølge NFI vil det koste omtrent 250.000 kroner i året å tekste alle norskdubbede filmer.

Merknad 2: Det bevilges 250.000 kroner som fast post under Kap. 334 Filmformål til teksting av alle dubbede filmer på kino, administrert av Kulturdepartementet eller annen relevant etat.

Merknad 3: Stortinget ber Regjeringen utarbeide lovkrav om teksting av alle filmer som vises på norske kinoer.

Programkategori 08.45 Likestilling og ikke-diskriminering. Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne

Norge har ratifisert FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Det innebærer at Norge har forpliktet seg til å inkludere mennesker med funksjonshemming i alle deler av samfunnet. HLF mener at budsjettforslaget slik det er lagt fram ikke sikrer inkludering og likestilling av funksjonshemmede. Vi opplever at budsjettet har en generell manglende satsing på likestillingspolitikk og arbeid mot ikke-diskriminering av funksjonshemmede. I 2021 ble det lagt fram ny handlingsplan for universell utforming 2021-2025. HLF mener denne handlingsplanen må revideres. I Hurdalsplattformen går det fram at regjeringen har et mål om å styrke den universelle utformingen av samfunnet. Dette målet vil ikke kunne oppnås uten ytterligere tiltak og friske midler.

Merknad 4: Det bevilges friske midler til å gjennomføre tiltak i handlingsplan for universell utforming 2021-2025, herunder 200 millioner til gjennomføring av veikart for en universelt utformet nærscole 2030.

Programkategori 08.15 Kap. 315 Frivillighetsformål, post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

HLF viser til FFOs innspill knyttet til momskompensasjon og støtter dette. Regjeringen foreslår en samlet ramme på 1 750 mill. kroner til ordningen i 2022, noe som innebærer et reelt kutt på 4,2 prosent. Det argumenteres med at bevilgningen skal dekke 2021 og at det har vært lavere aktivitet på grunn av Covid-19 i år. HLF mener likevel dette ikke er tilstrekkelig da innvilgelsesprosenten de siste to årene har vært på bare 81,9 prosent (2019) og 81 prosent (2020). HLF mener kun en rettighetsfesta ordning og en overslagsbevilgning vil gi nødvendig forutsigbarhet når aktivitet og søknadsmengde varierer.

Full momskompensasjon har lenge vært en lovnad, men opptrappingen har gått sakte. HLF mener rettighetsfesting allerede fra 2022 er det primære målet. Alternativt må det settes av en ramme som sikrer full momskompensasjon. Vi har ikke et sikkert tallmateriale for å slå fast hva som er nødvendig, men et estimat fra Frivillighet Norge anslår at 2 mrd. kroner kan treffe. Dette bygger på 10 % økning i driftskostnader fra 2020 til 2021. Dette gir en påplussing på 250 mill. kroner på framlagt budsjett og en økning på rundt 200 mill. kroner sammenlignet med 2021.

Merknad 5: Stortinget ber regjeringen om å slå fast en rettighetsfesting av full momskompensasjon fra 2022 og gjøre bevilgningen om til en overslagsbevilgning. Alternativt øke rammen med 250 mill. kroner, til 2 mrd. kroner dersom ordningen ikke rettighetsfestes fra 2022.

Post 73 Tilskudd til studieforbund m.m.

HLF viser til FFOs innspill knyttet til studieforbund og støtter dette. HLF er kritiske til at det foreslås å videreføre kombinasjonen av budsjettmidler og spillemidler. Dette skaper usikkerhet og mindre forutsigbarhet.

Merknad 6: Stortinget ber regjeringen slå fast at hele tilskuddsrammen til studieforbundene skal ligge i statsbudsjettet.

Merknad 7: Post 73 økes til 175 mill. kroner inkludert 10 mill. kroner til Voksenopplæringsforbundet og beregnet andel fra spillemidlene.